

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในระบบเศรษฐกิจ เพราะว่า การท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เช่น ธุรกิจโรงแรม และที่สำคัญการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการจ้างงานในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นตามมา สำหรับประเทศไทย สภาการค้าและการท่องเที่ยวแห่งโลก (World Travel and Tourism Council: WTTC) ได้คาดการณ์ว่าในช่วงปี 2543-2553 ประเทศไทยจะสามารถขยายจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นได้ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7.5 ต่อปี และจะก่อให้เกิดการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ 7.2 ต่อปี (จรรยา เปรมศิลป์, 2542: ออนไลน์) และในปี 2547 สภาการค้าและการท่องเที่ยวแห่งโลกได้คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวได้จำนวน 1,115.2 พันล้านบาท (29.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) โดยการท่องเที่ยวในปี 2547 จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจประเทศไทยดังนี้ การจ้างงานภายในประเทศ 3,050,700 อัตรา หรือคิดเป็นร้อยละ 8.9 ของอัตราการจ้างงานทั้งหมด ก่อให้เกิดการลงทุนภายในประเทศซึ่งมีมูลค่าประมาณ 154.4 พันล้านบาท (4.10 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11.0 ของการลงทุนทั้งหมดในปี 2547 นอกจากนี้การส่งออกบริการการท่องเที่ยวยังมีมูลค่าถึง 511.7 พันล้านบาท (13.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) หรือคิดเป็นร้อยละ 12.3 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ซึ่งมูลค่าการส่งออกบริการการท่องเที่ยวนี้จะสามารถขยายตัวได้ถึง 1,178.3 พันล้านบาท (31.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) หรือร้อยละ 11.1 ในปี 2557 ในส่วนของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวนั้นจะมีมูลค่าถึง 66.6 พันล้านบาท (1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในปี 2547 และจะขยายตัวได้ถึง 154.1 พันล้านบาท (4.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในปี 2557 สำหรับการท่องเที่ยวในปี 2547 คาดว่าจะมีส่วนถึงร้อยละ 5.4 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product : GDP) หรือคิดเป็นมูลค่า 360.1 พันล้านบาท (9.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) (World Travel and Tourism Council, 2547: ออนไลน์)

ตาราง 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในช่วงปี 2538-2547 (Target of Tourism in Thailand 1995-2004)

ปี	นักท่องเที่ยว		ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย		รายได้	
	จำนวน (ล้านคน)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	/คน/วัน (บาท)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ล้านบาท	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2538	6.95	12.73	3,693	9.48	190,765	31.37
2539	7.19	3.46	3,706	0.34	219,364	14.99
2540	7.22	0.41	3,672	- 0.92	220,754	0.63
2541	7.76	7.53	3,713	1.12	242,177	9.70
2542	8.58	10.50	3,705	- 0.23	253,018	4.48
2543	9.51	10.82	3,861	4.23	285,272	12.75
2544	10.06	5.82	3,748	- 2.93	299,047	4.83
2545	10.80	7.33	3,754	0.16	323,484	8.17
2546	9.70	-10.15	3,750	- 0.10	289,600	-10.47
2547*	12.00	23.67	4,000	6.67	383,900	32.56

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2546: ออนไลน์)

*หมายเหตุ : ในปี 2547 เป็นการคาดการณ์

จากตาราง 1.1 จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี 2538-2545 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น จนกระทั่งในปี 2546 จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงถึงร้อยละ 10.15 แต่ก็คาดการณ์ว่า ในปี 2547 จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.67 ผลจากการที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวประเทศไทยน้อยลงในปี 2546 ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศลดลง กล่าวคือ ในปี 2546 ประเทศไทยมีรายได้จำนวนทั้งสิ้น 289,600 ล้านบาท ซึ่งลดลงร้อยละ 10.47 เมื่อเทียบกับปี 2545 ที่มีรายได้จำนวน 323,484 ล้านบาท ซึ่งสาเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยลดลง ก็คือ การแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน (Severe Acute Respiratory Syndrome: SARS) สถานการณ์สงครามระหว่างสหรัฐและอิรัก และความวิตกกังวลต่อกภัยก่อการร้าย อย่างไรก็ตามได้ตั้งเป้าหมายว่าในปี 2547 ประเทศไทยจะมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 383,900 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.56 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546: ออนไลน์)

ตาราง 1.2 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำแนกตามถิ่นที่อยู่ (International Tourist Arrivals to Thailand by Country of Residence)

	2546		2545		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	จำนวน (คน)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	จำนวน (คน)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	
เอเชียตะวันออก	6,199,719	61.49	6,564,664	60.38	- 5.56
ยุโรป	2,283,913	22.65	2,475,319	22.77	- 7.73
อเมริกา	586,147	5.81	650,195	5.98	- 9.85
เอเชียใต้	391,064	3.88	391,371	3.60	- 0.08
โอเชียเนีย	347,849	3.45	427,014	3.93	- 18.54
ตะวันออกกลาง	206,234	2.05	274,878	2.53	- 24.97
แอฟริกา	67,183	0.67	89,535	0.82	- 24.96
รวม	10,082,109	100.00	10,872,976	100.00	- 7.27

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2547: ออนไลน์)

จากตาราง 1.2 เมื่อพิจารณาถึงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยจำแนกตามถิ่นที่อยู่ จะพบว่า ในปี 2546 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 10,082,109 คน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยลดลงร้อยละ 7.27 หรือลดลงจำนวน 790,867 คน เมื่อเทียบกับปี 2545 โดยที่นักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกลดลงร้อยละ 5.56 (หรือ 364,945 คน) จากยุโรปลดลงร้อยละ 7.73 (หรือ 191,406 คน) จากอเมริกาลดลงร้อยละ 9.85 (หรือ 64,048 คน) จากเอเชียใต้ลดลงร้อยละ 0.08 (หรือ 307 คน) จากโอเชียเนียลดลงร้อยละ 18.54 (หรือ 79,165 คน) จากตะวันออกกลางลดลงร้อยละ 24.97 (หรือ 68,644 คน) และจากแอฟริกาลดลงร้อยละ 24.96 (หรือ 22,352 คน) สาเหตุที่จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศลดลงเป็นเพราะว่า การแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน (Severe Acute Respiratory Syndrome: SARS) และสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก ในช่วงต้นปี 2546 ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกในฮ่องกง เวียดนาม และประเทศไทย ในช่วงปลายปี 2546 ซึ่งทำให้มีผู้ป่วยและเสียชีวิตจากโรคนี้ สาเหตุของโรคไข้หวัดนก คือ เชื้อ H5N1 ซึ่งถือว่าเป็นตัวที่มีความรุนแรงมากที่สุด เป็นผลทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกิดความวิตกกังวลที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

ถึงแม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจะมีจำนวนลดลง แต่ถ้าพิจารณาถึงตัวเลขของจำนวนนักท่องเที่ยวแล้วก็ยังถือว่ายังคงมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้ที่ประกอบธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงจำเป็นที่จะต้องหารูปแบบการบริการรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อสนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันนี้ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพก็เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากให้ความสนใจกัน ทำให้ธุรกิจสปาตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ธุรกิจสปาในประเทศไทยจะขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาและใช้บริการสปา มีประมาณ 2.6 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80 ของผู้มาใช้บริการสปาทั้งหมด (สปา...ธุรกิจแห่งยุคที่น่าจับตา, 2546: ออนไลน์) ทำให้ในปัจจุบันนี้ธุรกิจการบริการสปากลายเป็นธุรกิจที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูง และสามารถทำรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก

เมื่อกล่าวถึงที่มาของสปานั้น เริ่มตั้งแต่ในช่วงศตวรรษที่ 17 โดยสปาเป็นชื่อเมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่งในประเทศเบลเยียม ซึ่งเมืองสปาเป็นแหล่งธรรมชาติ มีบ่อน้ำร้อนที่คนส่วนใหญ่นิยมไปพักผ่อนกัน ในช่วงศตวรรษที่ 18-19 สปาได้กลายเป็นที่นิยมในแถบยุโรป และต่อมาได้แพร่หลายเข้าไปยังเมืองที่มีทัศนียภาพสวยงาม ซึ่งเหมาะสมกับการพักผ่อนฟื้นฟูสุขภาพ ทำให้สปากลายเป็นที่นิยมไปทั่วโลกในฐานะที่เป็นการทำให้มีสุขภาพดีด้วยน้ำ หรือเรียกว่า "วาริบำบัด" จนกระทั่งศตวรรษที่ 20 รูปแบบของสปาได้มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น กลายเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพองค์รวม ที่ให้ความสำคัญกับความสมดุลของร่างกายและจิตใจจากวิถีทางธรรมชาติ (เรียบงายสไตล์ Thai Spa, 2546: ออนไลน์) เมื่อนำการบำบัดด้วยหลักทางธรรมชาติเข้ามาผสมผสาน ทำให้ในปัจจุบันนี้ธุรกิจสปากลายเป็นที่ต้องการของตลาดโลก ซึ่งรวมถึงประเทศไทย ที่สปากำลังได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน

สปา คือการบำบัดร่างกายและจิตใจด้วยวิธีธรรมชาติ โดยมีน้ำหรือน้ำมันเป็นองค์ประกอบในการช่วยทำให้ร่างกายพ้นจากความตึงเครียดและความอ่อนล้า นอกจากนี้ สปาอาจหมายถึงการทำมาสะอาตผิวพรรณ และการเสริมอาหารบำรุงผิวพรรณ โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน เช่น การนวด การบำบัดด้วยน้ำหรือการใช้กระแสไฟฟ้า นอกจากสปาจะเป็นการบำบัดสุขภาพด้วยน้ำ ยังเกี่ยวข้องกับบริการด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย และความสวยความงาม ซึ่งการบริการในแต่ละรูปแบบนี้ต่างก็จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการที่มีความหลากหลายแตกต่างกันไป แม้ว่าสปาจะมีการพัฒนารูปแบบของการบริการแตกต่างกันอย่างไร แต่สิ่งที่

สำคัญของการบริการสปา ก็คือ การอาบน้ำชำระร่างกาย การให้ความร้อนแก่ร่างกาย การขัด ถู นวด และการผ่อนคลาย แต่อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์หลักของการใช้บริการสปา ก็คือ (ดวงจันทร์ ผาดศรี, 2546: ออนไลน์)

1. Time to Relax ลดความตึงเครียด
  2. Time to Reflect สามารถจินตนาการย้อนกลับไปถึงสิ่งแวดล้อมที่มีความสุข บรรยากาศน่าทรงจำหรือตกอยู่ในความเงียบสงบ
  3. Time to Revitalise เต็มพลังชีวิตจากธรรมชาติกลับไปสู่วิถีชีวิตที่ไม่ยุ่งชาน ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น เข้าสู่หลักพุทธศาสนาที่ว่า "จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว"
  4. Time to Rejoice ได้รับความสดชื่นเบิกบานจาก
    - รูป สถานที่ที่สร้างบรรยากาศให้รื่นรมย์ สงบ และรู้สึกผ่อนคลาย
    - รส จากเครื่องดื่มหรืออาหารที่ช่วยขับสารพิษตกค้างและเสริมสร้างสุขภาพ
    - กลิ่น จากการบำบัดด้วยพฤกษศาสตร์ธรรมชาติ หรือสมุนไพร
    - เสียง เพลงบรรเลงช่วยในการผ่อนคลาย
    - สัมผัส เป็นการนวดเพื่อผ่อนคลาย อาจนำมาผสมผสานกับการนวดแผนโบราณ
- ของแต่ละท้องถิ่น

เมื่อสปาได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายก็มีองค์กรหนึ่งเกิดขึ้น คือ The International Spa Association (ISPA) ก่อตั้งขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้ที่ทำงานด้านสปา ผู้ที่เป็นสมาชิกต้องปฏิบัติตามมาตรฐานขององค์กร ซึ่ง ISPA ได้จำแนกประเภทธุรกิจสปาตามหลักขององค์กรสปาระหว่างประเทศ (ISPA-Europe) โดยสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. Hotel and Resort Spa เป็นสถานบริการสปาที่อยู่ในโรงแรมหรือรีสอร์ท เพื่อรองรับผู้ที่พักแรมที่ต้องการใช้บริการสปาเพื่อผ่อนคลายนอกเหนือจากการใช้บริการห้องพัก
2. Destination Spa เป็นสปาที่ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการดูแลสุขภาพด้วยการบริการสปาอย่างครบวงจร ผู้ใช้บริการจะต้องเข้ามาพักและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้ให้บริการสามารถเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้ให้ เช่น การพักผ่อนคลายเครียด การทำสมาธิ เป็นต้น
3. Medical Spa เป็นสปาที่มีการบำบัดรักษาควบคู่กับศาสตร์ทางการแพทย์และเครื่องมือแพทย์บางอย่าง ภายใต้การดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งสปาในประเภทนี้มักจะเปิดบริการตามสถานพยาบาล

4. Day Spa or City Spa เป็นสปาที่ใช้เวลาในการให้บริการเสร็จระหว่างวัน อาจใช้เวลา 30 นาที หรือ 1 ชั่วโมง จึงไม่จำเป็นต้องมีห้องพักไว้บริการ ดังนั้นสปาประเภทนี้มักจะเปิดบริการตามเมืองใหญ่ ๆ หรือย่านธุรกิจที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่มาใช้บริการสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย และให้บริการได้อย่างสะดวก

5. Mineral Spring Spa เป็นสปาที่ให้บริการสปาตามแหล่งท่องเที่ยว ประเภทน้ำแร่ หรือน้ำพุร้อนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

6. Club Spa เป็นสปาที่มีการผสมผสานกับการออกกำลังกาย เป็นสปาที่มีไว้เพื่อให้บริการสมาชิกโดยเฉพาะ

7. Cruise Ship Spa เป็นสปาที่ให้บริการบนเรือสำราญ ผสมผสานกับการออกกำลังกาย และการจัดเตรียมอาหารที่ส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้กับผู้ให้บริการระหว่างการเดินทาง

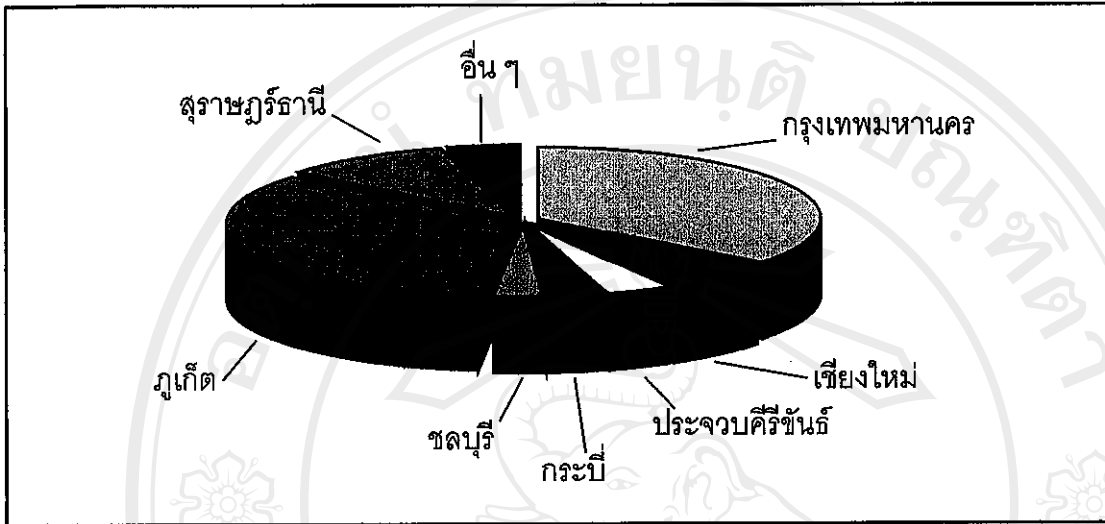
ตาราง 1.3 ธุรกิจสปาในประเทศต่าง ๆ ระหว่างมิถุนายน 2544-กรกฎาคม 2545

	รายได้ต่อปี	จำนวนสถานบริการ	จำนวนห้องบริการสปา /สถานที่	ผู้ให้บริการ
ไทย	US\$8 ล้าน	230	8	3.3 ล้านคน
สิงคโปร์	S\$35 ล้าน	40	9	4 แสนคน
ออสเตรเลีย	A\$15 ล้าน	-	7	2 ล้านคน
สหรัฐอเมริกา	US\$5 พันล้าน	5,689	-	95 ล้านคน

ที่มา: ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). ฝ่ายวิจัย (2546: ออนไลน์)

จากรายงานขององค์กรสปาระหว่างประเทศ (ISPA) พบว่า ในสหรัฐอเมริกาผู้ที่มาใช้บริการสปาส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยกลางคนและเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งมีสัดส่วนรวมกันสูงถึงร้อยละ 51.2 ของจำนวนประชากรที่มาใช้บริการทั้งหมด ทำให้ธุรกิจสปามีการขยายตัวเป็นอย่างมากในสหรัฐอเมริกา และจากรายงานยังพบว่า ธุรกิจสปาในสหรัฐอเมริกามีรูปแบบของ Day Spa มากกว่า 4,000 แห่ง และครองส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 77 ของตลาดสปาที่มีอยู่ทั้งหมด 5,689 แห่ง รองลงมาเป็น Hotel and Resort Spa มีสัดส่วนร้อยละ 8 ซึ่งธุรกิจสปาของสหรัฐอเมริกาสามารถก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมากถึง 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ถือเป็นอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 129 จากในช่วงปี 2540-2543 นอกจากนี้ธุรกิจสปาในสหรัฐอเมริกายังก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 104,000 คน นอกจากนี้แล้วยังมีรายงานจาก Intelligent Spas Pte Ltd ของประเทศสิงคโปร์ ที่ได้สำรวจธุรกิจสปาในประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ และออสเตรเลีย พบว่า การ

ดำเนินธุรกิจสปาในทั้ง 3 ประเทศยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นและมีอัตราการเติบโตที่ชัดเจนในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา (สปา...ธุรกิจแห่งยุคที่น่าจับตา, 2546 : ออนไลน์)

รูปที่ 1.1 จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจสปาในจังหวัดต่าง ๆ

ที่มา: ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). ฝ่ายวิจัย (2546: ออนไลน์)

(Spotlight)

สำหรับประเทศไทย สปาจะถูกจัดรวมอยู่ในโรงแรมและรีสอร์ท หรือศูนย์บริการความงามตามเมืองที่เป็นแหล่งที่ท่องเที่ยวสำคัญ ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร พัทยา หัวหิน เชียงใหม่ ภูเก็ต และ เกาะสมุย เป็นต้น ซึ่งธุรกิจสปาในประเทศไทยขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวจากตลาดต่างประเทศเป็นหลัก

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีสปาประมาณ 200-300 แห่ง โดยประเทศไทยได้สร้างชื่อเสียงเป็นสปาแคปิตอลของเอเชีย เนื่องมาจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสถานบริการสปามากที่สุดและได้รับความนิยมที่สุดในเอเชีย (นภลัย อารีสรณ์, 2546: ออนไลน์) ประเภทของสปาที่พบมากที่สุดในประเทศไทย คือ โรงแรมและรีสอร์ท สปา (Hotel and Resort Spa) มีจำนวน 85 แห่ง หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด และ Day Spa มีประมาณ 51 แห่ง ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาสปาขยายตัวถึงร้อยละ 460 โดยมีผู้ใช้บริการประมาณ 80,000 คน สามารถสร้างรายได้ถึง 800 ล้านบาท และคาดการณ์ว่าในปี 2548 จะมีผู้ใช้บริการสปา 240,000 คน และสร้างรายได้ประมาณ 1,200 ล้านบาท (รัฐเตรียมจัดระเบียบธุรกิจ "สปา" ดึงนักท่องเที่ยว, 2546: ออนไลน์)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการตลาดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปา เช่น ตลาดทัวร์สุขภาพ และได้ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ประกาศให้สปาเป็น แหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนอันดับหนึ่งของประเทศไทย โดยบรรจุไว้เป็นกิจกรรมหนึ่งของโครงการ อันซีนไทยแลนด์ (Unseen Thailand) ภายใต้ชื่อ อันซีนสปา (Unseen Spa) (ดวงจันทร์ ผาดศรี, 2546: ออนไลน์) และรัฐบาลได้เตรียมเปิดแผนยุทธศาสตร์ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง ของทัวร์สุขภาพของเอเชียขึ้น โดยมีการผลักดันให้สปาดึงเงินจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยใช้พื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดนาร่องของแผน และมีการตั้งเป้าว่าในปี 2548 ประเทศไทยจะมีรายได้จากการบริการด้านสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะธุรกิจสปาไม่ต่ำกว่า 80,000 ล้านบาท ("สปา" บี้มเงิน 8 หมื่นล. ปี 48 ดัน 3 จุดขายบูม ทัวร์สุขภาพเข้าไทย, 2546: ออนไลน์) นอกจากรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับสปาในฐานะที่จะเป็น รูปแบบของการบริการที่จะสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศแล้ว หน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐบาล ยังให้การสนับสนุนและขานรับนโยบายภาครัฐบาลที่ให้การสนับสนุนสปาในด้านอื่น ๆ อีก เช่น กระทรวงสาธารณสุขให้การส่งเสริมงานค้นคว้าวิจัยและเผยแพร่ความรู้สมุนไพรไทยให้กว้างขวาง มากยิ่งขึ้น ทำให้สมุนไพรไทยกลับมามีบทบาทสำคัญอีกครั้ง นอกจากกระทรวงสาธารณสุขแล้ว กรมส่งเสริมการส่งออกก็กำลังอยู่ระหว่างการศึกษานโยบายพัฒนามาตรฐานสปาไทยเพื่อขยาย ธุรกิจสปาไปต่างประเทศ นอกจากนี้แล้ว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็น หน่วยงานที่กำหนดแนวทางที่จะให้สิทธิพิเศษทั้งการนำเข้าวัตถุดิบและภาษีเงินได้ เพื่อดึงดูดให้ ชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนในธุรกิจสปาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่รัฐบาลได้เปิดแผนยุทธศาสตร์ผลักดันให้ประเทศไทยเป็น ศูนย์กลางทัวร์สุขภาพของเอเชีย โดยมีจังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในสามของจังหวัดนาร่อง ทำให้ จังหวัดเชียงใหม่มีสถานบริการสปาเปิดบริการเพิ่มขึ้นจำนวนมาก เพื่อที่รองรับกับความต้องการที่ เพิ่มมากขึ้นในอนาคต และจังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ให้ความสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ที่จะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการใช้ บริการสปาในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปาในจังหวัดเชียงใหม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการใช้บริการสปาในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการใช้บริการสปา ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

1. ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ใช้บริการสปา ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 131 ตัวอย่าง

2. รูปแบบของบริการสปาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ โรงแรมและรีสอร์ทสปา (Hotel and Resort Spa) ในจังหวัดเชียงใหม่

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในการใช้บริการสปา ในจังหวัดเชียงใหม่

2. สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจสปา ในการที่จะพัฒนารูปแบบการบริการของธุรกิจสปาให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้

3. สามารถนำข้อมูลไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจจะลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจสปา ประกอบการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการลงทุนทางด้านธุรกิจสปาให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้

4. สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปา ใช้ประกอบการตัดสินใจวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้บริการสปาที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากที่สุด